

**ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протокол засідання кафедри
англійської філології
№ 1 від 28 серпня 2020 року
Завідувач кафедри
 В. А. Ущина

СОЦІОЛІНГВІСТИКА

СИЛАБУС

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Освітньо-професійна програма	Мова і література (англійська). Переклад
Форма навчання	Денна, заочна
Курс	II (денна), II (заочна)
Семестр	IV (денна), IV (заочна)

Луцьк 2020

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 (денна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Мова і література (англійська). Переклад Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120 год. / 4 кредити		Рік навчання 2
		Семестр 4-й
		Лекції 34 год.
		Практичні (семінарські) 16 год. Консультації 8 год.
ІНДЗ: <u>експеримент та академічне есе</u>		Самостійна робота 62 год.
Мова навчання	англійська	
		Форма контролю: залік

Таблиця 1а (заочна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Мова і література (англійська). Переклад Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 90 год. / 3 кредити		Рік навчання 2
		Семестр 4-ий
		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 4 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Самостійна робота 90 год.
	Консультації 16 год.	
Мова навчання	англійська	
		Форма контролю: залік

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Ущина Валентина Антонівна
Науковий ступінь	доктор філологічних наук
Вчене звання	професор кафедри англійської філології
Посада	Завідувач
Контактна інформація	м.т. (050)1335905;
	vushchyna@vnu.edu.ua,

Дні занять	https://vnu.edu.ua/uk/faculties-and-institutions/fakultet-inozemnoi-filologii
	Очні консультації: в день проведення лекцій / семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронні скриньки, зазначені в силабусі.

III. Опис дисципліни

Анотація курсу: У курсі розкривається проблемний характер сучасної соціолінгвістики у чотирьох основних напрямках і, відповідно, за чотирма модулями: (1) мовна ситуація і мовне планування, (2) мовне варіювання і варіанти мов, (3) мовні контакти та зміна мов, і (4) соціальна і мовна нерівність. Відбувається аналіз концептуально-методологічних альтернатив, що домінують у сучасній соціолінгвістиці. Зміст навчальної дисципліни розкривається у чотирьох змістових модулях. Окреслені модулі передбачають розкриття базових принципів дослідження соціолінгвістичних та соціокультурних проблем крізь призму української, британської та американської лінгвокультур, а також тих лінгвокультур, що вивчаються студентами. Теоретичну основу курсу складають наукові досягнення сучасних соціолінгвістичних досліджень комунікативних та соціальних аспектів мовленнєвого спілкування, зокрема у царині етнолінгвістики, гендерної лінгвістики, діалектології та дискурсології. Відповідно, навчальна дисципліна залучає студентів до майбутньої дослідницької діяльності та до дискусійного поля гуманітарних наук сьогодення.

Засвоєння навчального курсу передбачає формування у студентів належного теоретико-методологічного кругозору для майбутньої професійної роботи та практичної реалізації власних дослідницьких інтересів. Відтак реалізується зв'язок завдань з кваліфікаційною характеристикою, що засвідчується зазначеними у навчальній програмі практичними вміннями студентів.

Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни (пререквізити):

Знати

- володіти англійською мовою на рівні не нижче B2
- мовну ситуацію у власній країні

Вміти

- аудіювати та розуміти усне мовлення англійською мовою
- аналізувати мовні засоби у текстах різних стилів та реєстрів

Володіти елементарними навичками

- використання базової термінології лінгвістики та суміжних наук
- вирізняти чинники, що впливають на соціальну диференціацію мов

Мета і завдання навчальної дисципліни:

створити передумови для оволодіння поняттєвим апаратом, який забезпечує обґрунтування соціолінгвістичної теорії та її міждисциплінарний потенціал, і, таким чином, сприяти формуванню вмій та навичок коректного аналізу мовно-соціальної специфіки комунікації в умовах сучасного світу;

- 1.** - сприяти свідомому використанню студентами термінології соціолінгвістики та суміжних наук;
- 2.** - виробити у студентів навички та уміння аналізу мовної ситуації у тій чи іншій країні на основі соціологічних, демографічних та лінгвістичних даних
- 3.** - навчити студентів вирізняти чинники, що впливають на соціальну диференціацію мов
- 4.** - закласти основи розуміння процесів піджинізації та креолізації мов і у зв'язку з цим сприяти усвідомленню студентами мети і завдань мовної політики
- 5.** - сприяти засвоєнню провідних парадигм у розвитку соціолінгвістики, принципи їх розгалуження, точки дотику, тенденції і форми взаємодії;

IV. Очікувані результати вивчення дисципліни (компетентності):

Результат навчання(1. знати; 2. уміти; 3. комунікація; 4. автономність і відповідальність)		Форми (та / або методи і технології навчання)	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання(за необхідності)
Код	Результат навчання		
1.1	Знати чинні напрямки сучасної соціолінгвістики та провідні парадигми у розвитку цієї дисципліни, принципи їх розгалуження, точки дотику, тенденції і форми взаємодії	лекції, семінари, колоквіуми	письмове опитування, експрес-контроль, модульна контрольна робота
1.2	Знати співвідношення літературної мови і її нелітературних форм, соціальні чинники, що впливають на еволюцію мови, сучасну мовну ситуацію у власній країні та країнах, мови яких вивчаються, мету і завдання мовної політики, основні методи соціолінгвістики	лекції, семінари, колоквіуми	письмове опитування, експрес-контроль, модульна контрольна робота

2.1	Вміти свідомо користуватися термінологією соціолінгвістики та суміжних наук, релевантно застосовувати у дослідницькій та викладацькій практиці інструментарій соціолінгвістики	самостійне опрацювання текстів-першоджерел, дискусії на семінарських заняттях	усне опитування, модульна контрольна робота
2.2	Вміти визначати й аналізувати діалектні та соціальні різновиди англійської мови, описувати соціолінгвальну ситуацію Вміти виявляти вплив таких соціолінгвістичних маркерів комунікації як гендер, вік, форми звертання	самостійне опрацювання текстів-першоджерел, дискусії на семінарських заняттях	усне опитування, модульна контрольна робота
3.1	Набути навичок аналізу мовної ситуації та засобів практичного втілення мовної політики	колоквіуми і дискусії на семінарських заняттях, підготовка і захист колективних презентацій і проєктів	усне опитування
4.1	Самостійно будувати соціолінгвістичні моделі з використанням новітніх комунікативних теорій та технологій	самостійне опрацювання текстів-першоджерел підготовка і захист індивідуальних проєктів	усне опитування, експрес-контроль, модульна контрольна робота
4.2	Практично здійснювати соціолінгвістичні дослідження конwersаційної взаємодії у реальних ситуаціях спілкування	самостійне опрацювання текстів-першоджерел підготовка і захист індивідуальних проєктів	усне опитування, експрес-контроль, модульна контрольна робота
4.3	Формувати та застосуванню соціолінгвістичні підходи та методи дослідження до трансляції знань та вмінь у навчальному процесі	самостійне опрацювання текстів-першоджерел підготовка і захист індивідуальних проєктів	усне опитування, експрес-контроль, модульна контрольна робота

	Сформувати здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення	самостійне опрацювання текстів-першоджерел підготовка і захист індивідуальних проєктів	усне опитування, експрес-контроль,
--	---	--	------------------------------------

Таблиця 3 (Денна форма)

V. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні проблеми соціолінгвістики. Мовне варіювання							
Тема 1. <i>Предмет і завдання соціолінгвістики.</i> Напрями соціолінгвістичних розвідок. Основні поняття та термінологія.	12	4	1		6	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 2. <i>Мовне варіювання і варіанти мов</i> Зовнішнє варіювання. Внутрішнє варіювання. Соціолект. Діалект. Акцент. Ідіолект. Варіювання та індексальність. Акомодация. Соціолінгвістичні сили: конформізм та індивідуалізм.	13	4	2		6	1	ДС + ДБ + РК / 5
Разом за модулем 1	25	8	3		12	2	10
Змістовий модуль 2. Мовна ситуація і мовне планування Мовне варіювання і варіанти мов							
Тема 3. <i>Мовна ситуація.</i> Типи мовних ситуацій. Фокусування і дифузія. Білінгвізм. Мультилінгвізм. Диглосія	12	4	2		6	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 4. <i>Мовна політика і мовне планування.</i> Стандартизація мов. Мовний статус. Офіційна мова. Друга	12	4	2		7	1	ДС + ДБ + РК / 5

мова. Мови національних меншин. Престиж мови. Мовна політика. Мовне планування							
Разом за модулем 2	29	8	4		15	2	10
Змістовий модуль 3. Мовні контакти та зміна мов							
Тема 5. <i>Функціональна типологія мов.</i> Стандартний варіант мови. Койне. Queen's English. Cockney. Rhyming Slang. World Englishes	12,5	4	2		6	0,5	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 6. <i>Мовні контакти.</i> Мовна екологія. Глобалізація. Соціальна мобільність. Міжкультурна комунікація. Піджинізація. Креолізація. Lingua Franca.	12,5	4	2		6	0,5	5
Тема 7. Розвиток та зміна мов. Вимирання мов. Мови, що перебувають у небезпеці (Endangered languages). Ревіталізація мов. Мовне виживання.	12	4	1		6	1	ДС + ДБ + РК / 5
Разом за модулем 3	37	12	5		18	2	15
Змістовий модуль 4. Соціальна і мовна нерівність							
Тема 8. <i>Соціальні аспекти мовленнєвого спілкування.</i> Соціальний статус. Складники соціального статусу. Гендер. Вік. Економічне положення. Освіта. Раса. Релігійна приналежність	10,5	2	2		6	0,5	5
Тема 9. <i>Ідентичність мовця.</i> Само-ідентифікація та взаємна ідентифікація мовців у дискурсі.	10,5	2	1		7	0,5	5
Тема 10. <i>Соціальна нерівність і успішність мовленнєвої комунікації</i> Домінантність і влада. Солідаризація. Ввічливість і соціолінгвістична специфіка комунікації в англійській мовній лінгвокультурі	10	2	1		6	1	5

Разом за модулем 4	31	6	4		19	2	15
Види підсумкових робіт							Бал
Експериментальне дослідницьке завдання							Т / 20
Підсумкова контрольна робота							Т / 30
Усього	120	34	16		62	8	100

Таблиця 4 (Заочна форма)

V-1. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні проблеми соціолінгвістики. Мовне варіювання							
Тема 1. <i>Предмет і завдання соціолінгвістики.</i> Напрями соціолінгвістичних розвідок. Основні поняття та термінологія.	12,5	1	0,5		9	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 2. <i>Мовне варіювання і варіанти мов</i> Зовнішнє варіювання. Внутрішнє варіювання. Соціолект. Діалект. Акцент. Ідіолект. Варіювання та індексальність. Акомодация. Соціолінгвістичні сили: конформізм та індивідуалізм.	12,5	1	0,5		9	2	ДС + ДБ + РК / 5
Разом за модулем 1	25	2	1		18	4	10
Змістовий модуль 2. Мовна ситуація і мовне планування Мовне варіювання і варіанти мов							
Тема 3. <i>Мовна ситуація.</i> Типи мовних ситуацій. Фокусування і дифузія. Білінгвізм. Мультилінгвізм. Диглосія	11,5	1	0,5		9	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 4. <i>Мовна політика і мовне планування.</i> Стандартизація мов. Мовний статус. Офіційна мова. Друга	12,5	1	0,5		9	2	ДС + ДБ + РК / 5

мова. Мови національних меншин. Престиж мови. Мовна політика. Мовне планування							
Разом за модулем 2	24	2	1		18	3	10
Змістовий модуль 3. Мовні контакти та зміна мов							
Тема 5. <i>Функціональна типологія мов.</i> Стандартний варіант мови. Койне. Queen's English. Cockney. Rhyming Slang. World Englishes	11	1	-		9	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 6. <i>Мовні контакти.</i> Мовна екологія. Глобалізація. Соціальна мобільність. Міжкультурна комунікація. Піджинізація. Креолізація. Lingua Franca.	11,5	1	0,5		9	1	5
Тема 7. Розвиток та зміна мов. Вимирання мов. Мови, що перебувають у небезпеці (Endangered languages). Ревіталізація мов. Мовне виживання.	12,5	1	0,5		9	2	ДС + ДБ + РК / 5
Разом за модулем 3	35	3	1		27	4	15
Змістовий модуль 4. Соціальна і мовна нерівність							
Тема 8. <i>Соціальні аспекти мовленнєвого спілкування.</i> Соціальний статус. Складники соціального статусу. Гендер. Вік. Економічне положення. Освіта. Раса. Релігійна приналежність	11,5	1	0,5		9	1	5
Тема 9. <i>Ідентичність мовця.</i> Само-ідентифікація та взаємна ідентифікація мовців у дискурсі. Етапи соціолінгвістичного розвитку особистості	12	1	-		9	2	5
Тема 10. <i>Соціальна нерівність і успішність мовленнєвої комунікації</i> Домінантність і влада. Солідаризація. Ввічливість і соціолінгвістична специфіка комунікації в англомовній лінгвокультурі	11,5	1	0,5		9	1	5

Разом за модулем 4	35	3	1		27	4	15
Види підсумкових робіт							Бал
Експериментальне дослідницьке завдання							Г / 20
Підсумкова контрольна робота							Г / 30
Усього	120	10	4		90	16	100

VI. Система оцінювання результатів навчання студентів (критерії оцінювання результатів навчання та засоби діагностики навчальних досягнень студентів)

- тематичне оцінювання
- написання МКР
- підсумкове оцінювання – залік

Форми та критерії оцінювання студентів:

1. Тематичний контроль:

- письмовий контроль у вигляді тестів;
- усне фронтальне чи вибіркоче індивідуальне опитування;
- заслуховування індивідуальних чи групових презентацій за визначеною тематикою.

2. Модульний контроль :

написання МКР

3. Підсумковий контроль: залік

Організація оцінювання (*обов'язково зазначається порядок організації передбачених робочою програмою навчальної дисципліни форм оцінювання із зазначенням орієнтовного графіка оцінювання*):

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності, включаючи аудиторну й самостійну роботу, та написання модульної контрольної роботи на останній лекції.

Шкала відповідності оцінок

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за

ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в рейтинговий бал за роботу протягом семестру шляхом помноження на 10. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити 50.

№	Види навчальної діяльності	Національна 4-бальна система	Критерії оцінювання
1.	Аудиторна робота	5	Систематизована, творча, логічно побудована відповідь з елементами інновації; завдання виконані за інноваційним рівнем складності
		4	Продуктивна, але недостатньо вичерпна відповідь; завдання виконані за стандартним рівнем складності, можливі незначні помилки
		3	Репродуктивна відповідь; завдання виконані за репродуктивним видом складності, містять помилки
		2	Фрагментарна, не аргументована відповідь; завдання не виконані у відповідності з вимогами, допущені множинні помилки
			Непідготовленість до заняття; невиконання завдань
			Відсутність на занятті
2.	Позааудиторна (самостійна) робота	5	Інноваційний підхід до самостійно виконаних завдань, здатність до критико-аналітичного осмислення актуальних проблем лінгвостилістики, загальна філологічна та мовна компетентність
		4	Творче і самостійне виконання завдань, якісне володіння програмним матеріалом та його доцільне використання у виконанні завдань.
		3	Виконання індивідуальних завдань за репродуктивним видом складності за суттєвої допомоги з боку викладача.
		2	Неглибоке, фрагментарне виконання завдань.
			Невиконання завдань.
3.	МКР	5	90%–100% правильно виконаних завдань, повне розкриття теоретичної проблеми, креативність в

		інтерпретації фрагментів тексту, 1-2 незначних помилки щодо змісту або форми
	4	75%–89% правильно виконаних завдань, загалом правильне, але неповне розкриття теоретичної проблеми, стереотипність в інтерпретації фрагментів тексту, 3–4 незначних помилки щодо змісту або форми
	3	50%–74% правильно виконаних завдань, несистематизована, неаргументована, неповна відповідь на теоретичне запитання, недостатньо повна інтерпретація фрагментів тексту, 5–6 помилок щодо змісту або форми
	2	50% і нижче правильно виконаних завдань, неправильна відповідь на теоретичне запитання, невірна інтерпретація фрагментів тексту, 7 і більше помилок щодо змісту або форми
	0	Відсутність контрольної роботи

Модульна контрольна робота є складником семестрового рейтингу. Наприкінці семестру всі студенти виконують модульну контрольну роботу з курсу. Модульні контрольні роботи оцінюються в 4-бальній системі: «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Ці оцінки трансформуються в рейтинговий бал за МКР у такий спосіб:

«відмінно» – 50 балів;

«добре» – 40 балів;

«задовільно» – 30 балів;

«незадовільно» – 20 балів;

Неявка на МКР – 0 балів.

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за МКР.

Підсумковий контроль

Залік

Вибіркова дисципліна передбачає складання усного заліку згідно із наведеним нижче переліком питань.

Структура заліку включає усну відповідь на одне з наведених нижче питань та усний коментар до здійсненої напередодні письмової інтерпретації одного з англомовних оповідань (перелік наводиться нижче).

Критерії оцінювання на заліку:

зараховано – повна, змістова відповідь на питання заліку в адекватному мовленнєвому оформленні; глибокий, самостійний аналіз англomовного оповідання з опорою на методики і техніки аналізу, передбачені цим курсом за вибором; наявність письмової інтерпретації оповідання;

не зараховано – неповна, поверхнева відповідь на питання заліку (або її відсутність) зі значною кількістю мовних помилок; поверхневий аналіз англomовного оповідання без опори на методики і техніки аналізу, передбачені цим курсом за вибором; відсутність письмової інтерпретації оповідання

Відмітка про залік у національній шкалі («зараховано», «не зараховано») та оцінка в шкалі ЄКТС виставляється на підставі семестрового рейтингового бала студента за дисципліну таким чином:

- 90 – 100 балів – А (відмінно)
- 82 – 89 балів – В (добре)
- 75 – 81 бал – С (добре)
- 66 – 74 бали – D (задовільно)
- 60 – 65 бали – E (задовільно)
- 59 балів і нижче – FX (незадовільно)

Шкала відповідності оцінок

Відмінно	90 – 100
Добре	75 – 89
Задовільно	60 – 74
Незадовільно	0 – 59
Зараховано	60 – 100
Не зараховано	0 – 59

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 60 і вище, отримують відмітку про залік «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік, і в разі успішного складання їм виставляється відмітка про залік «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – E та бал 60. Якщо студент під час заліку отримав відмітку про залік «не зараховано», то йому в залікову відомість виставляється відмітка про залік «не зараховано» в національній шкалі, оцінка FX – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Приклад питань до заліку:

1. Соціолінгвістика як міждисциплінарна галузь мовознавства.
2. Напрями сучасних соціолінгвістичних досліджень.
3. Предмет, об'єкт і терміни соціолінгвістики
4. Проблеми мовної норми та варіативності.
5. Типи мовних варіацій.
6. Джерела мовного варіювання
7. Діалект і акцент
8. Варіанти сучасної англійської мови.
9. Контактологія.
10. Поняття контактних мов: піджинізовані і креольські мови.
11. Двомовність і багатомовність.
12. Диглосія та інтерференція.
13. Проблема колективного вибору мови.
14. Мовленнєва громада.
15. Мовний зсув.
16. Стратифікаційна варіативність мов.
17. Мовна політика.
18. Мова національних меншин.
19. Поняття державної та офіційної мови. Вектори мовної політики.
20. Мовне планування.
21. Корпусне планування і статусне планування.
22. Стратегічне планування. Приховане планування.
23. Соціальні складники мовленнєвої ситуації.
24. Соціальний статус. Соціальні ролі.
25. Соціолект. Ідіолект.
26. Місце соціолінгвістики серед суміжних дисциплін.
27. Конверсаційний аналіз. Аналіз дискурсу.
28. Еколінгвістика. Інтерлінгвістика.
29. Політична лінгвістика. Гендерна лінгвістика.
30. Соціофонетика. Соціальна діалектологія

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Базова:

1. Антошкіна Л., Красовська Г., Сигеда П., Сухомлинов О. Соціолінгвістика: навчальний посібник. Донецьк, 2007. 360 с.
2. Аврорин В. А. Проблемы изучения функциональной стороны языка (к вопросу о предмете социалингвистики) Л., 1975. 275 с.
3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної девіатології. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2000. 236 с.
4. Беликов В. И. Социалингвистика. М.: РГГУ, 2001. 439 с.
5. Белл Р. Социалингвистика. Цели, методы и проблемы. М. : Международные отношения, 1980. 320 с.

6. Брицин В. М. Соціолінгвістика. Українська мова. Енциклопедія. К. : Українська енциклопедія, 2000. С. 583–584.
7. Ганич Д. І. Словник лінгвістичних термінів. К. : Вища школа, 1985. 125 с.
8. Єрмоленко С. Я. Зміни закономірні, поступові, але не революційні. *Український правопис: так і ні* / С. Я. Єрмоленко. К., 1997. С. 44–47.
9. Карасик В. И. Язык социального статуса. М. : Институт языкознания РАН, 1992. 330 с.
10. Крысин Л. П. К социальным различиям в использовании языковых вариантов. *Вопросы языкознания*. 1973. № 3. С. 37–50.
11. Крысин Л. П. О речевом поведении человека в малых социальных общностях (Постановка вопроса). *Язык и личность*. М. : Наука, 1989. С. 78–86.
12. Кэмпбелл Д. Модели экспериментов в социальной психологии и прикладных исследованиях. М. : Прогресс, 1980. 390 с.
13. Лабов У. Единство социолінгвістики. М. : Наука, 1977. С. 5–30.
14. Масенко Л. Мова і суспільство. Постколоніальний вимір. К.: КМ Академія, 2004. 163 с.
15. Масенко Л. Т. Нариси з соціолінгвістики. К.: Видавничий Дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 243 с.
16. Мельничук О. С. Мова як суспільне явище і як предмет сучасного мовознавства. *Мовознавство*. 1997. № 2-3. С. 3–19.
17. Мечковская Н. Б. Социальная лингвистика: пособ. Для студентов гуманитар. вузов и учащихся лицеев.. М. : Аспект-Пресс, 2000. 206 с.
18. Швейцер А. Д. Современная социолінгвістика: Теория, проблемы, методы. М., 2012. 176 с.
19. Chambers, J. K. *Sociolinguistic Theory: Linguistic Variation and Its Social Significance*. Malden: Wiley Blackwell, 2009. 332 p.
20. Wardhaugh, Ronald. *An Introduction to Sociolinguistics*. 2006. URL: http://home.lu.lv/~pva/Sociolingvistika/1006648_82038_wardhaugh_r_an_introduction_to_sociolinguistics.pdf
21. Watts, Richard J. *Politeness*. Cambridge University Press, 2003. 318 p.

Допоміжна

1. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. Москва: Советская энциклопедия, 1969. 608 с.
2. Баранникова Л. И. Сущность интерференции и специфика ее проявления. М. : Наука, 1972. С. 88–98.
3. Межъязыковые отношения и языковая политика. К. : Наукова думка, 1988. 213 с.
4. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної лексики української мови. К. : Критика, 2003. 336 с.
5. Ставицька Леся. Українсько-російська двомовність: соціопсихологічні та лексикографічні аспекти. *Дивослово*. 2001. № 11. С. 13–16.

6. Ставицька Л. О. Проблеми вивчення жаргонної лексики: соціолінгвістичний аспект. *Українська мова*. 2001. № 1. С. 55–68.
7. Тараненко О. Мовна ситуація та мовна політика в сучасній Україні (на загальнослов'янському тлі). *Мовознавство*. 2003. № 2-3. С. 33–55.
8. Тараненко О. О. Просторіччя. *Українська мова (Енциклопедія)*. К., 2000. С. 498–499.
9. Тарасов Е. Ф. Социолингвистика и психолингвистика. *Теоретические проблемы социальной лингвистики*. М. : Наука, 1981. С. 140–164.
10. Ткаченко О. Б. Соціолінгвістична класифікація мов у слов'янській специфіці й динаміці. *Мовознавство*. 2003. № 2-3. С. 3–13.
11. Ткаченко О. Б. Проблема мовної стійкості та її джерел. *Мовознавство*. 1990. № 4. С. 3–10.
12. Ткаченко О. Б. Проблемы диахронической социолингвистики. *Методологические основы новых направлений в мировом языкознании*. К., 1992. С. 64–85.
13. Гумбольдт фон Вильгельм. Язык и философия культуры. М. : Прогресс, 1985. 450 с.
14. Haugen E. The ecology of language. Stanford, 1972. 140 p.
15. Labov W. Sociolinguistic Patterns. Philadelphia: Univ. Of Pennsylvania Press, 1972. 344 p.